

גמרא סדורה

מסכת

יומא

פרק: א' - "מי נְשֶׁהָה"

דפים: ב - ח

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

לימוד הפרק לרפואה השלימה לר' נדב בן טובה רייכמן בתוך כל שאר חולי ישראל

יצא לאור על ידי עמותת

"זכל בניך לימודי ה"

ז' כסליו תשע"ד

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

מסכת יומא פרק א' - "שבעת ימים"

1. ב, א

ר"י

מתני'

שבעת ימים קודם יוה"כ מפרישין כ"ג. שכל עבודת יוה"כ אינה כשירה אלא בו כדיליף בהוריות בפרק בתרא (דף יב:): דכתיב גבי יום הכפורים וכפר הכהן אשר ימשח אותו ובגמרא (דף ו.) מפרש למה מפרישין:

ללשכת פרהדרין. כך שמה ובגמרא מפרש למה נקראת כך: **ומתקנין לו.** ומזמנין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע בו פסול קרי או שאר טומאה המעכבין מלבוא למקדש:

ובעד ביתו. גבי יוה"כ כתיב באחרי מות:

א"כ. דחיישת למיתה:

אין לדבר סוף. שמא גם זו תמות:

גמ'

שריפת הפרה. פרה אדומה: **שעל פני הבירה.** לקמיה מפרש מאי בירה:

צפונה מזרחה. במקצוע מזרחית צפונית של עזרה היתה:

שכל מעשיה. של פרה:

כלי גללים. צפיעי בקר מפרש להו במנחות בפי ר' ישמעאל (דף סט:):

כלי אדמה. שאין עשויין ככלי חרס בכבשן אלא מן האדמה היא שהוא כאבן רכה וחוקקין ממנה כלים:

מאי טעמא. תקינו לה כלים הללו:

דטבול יום. לקמן יליף בפרק טרף בקלפי (דף מג:): והזה הטהור כו':

כי היכי דלא ליזלזלו בה. לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה אין צריך להיות זריזין בה בשמירת טהרה לכך עשו בה מעלות הרבה לטהרה וזו אחת מהן:

כיון דחטאת היא. חטאת נקראת שנאמר (במדבר יט) למי נדה חטאת היא:

וחטאת טעונה צפון. חטאות הקריבות במזבח נשחטות בצפון ולא שזו טעונה צפון שהרי היא נשחטת בהר המשחה:

וכתיב. בפרה (שם) אל נוכח פני אהל מועד בהזאת דמה שהוא עומד בהר המשחה ומתכוין ורואה פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי:

כי היכי דליהוי היכירא. לדעת שהופרש שם כדי להטיל עליו עבודת פרה הקרויה חטאת וטעונה מזרח וישים לב להיות זריז במעשיה וסדר עבודותיה:

הבירה אשר הכינותי. אשר זימנתי לה מקום גורן ארונה לבנותה בו ודוד קאמר ליה להאי קרא בדברי הימים:

משנה

שבעת ימים קודם יום הכפורים, מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין. ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקנין לו, שמא תמות אשתו, שנאמר: "וכפר בעדו ובעד ביתו" (ויקרא טז, ו), "ביתו" - זו אשתו. אמרו לו: אם כן אין לדבר סוף.

גמרא

תנן ה"תם:

"שבעת ימים קודם שריפת הפרה, היו מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה, צפונה מזרחה. ולשכת בית האבן היתה נקראת" (פרה ג, א).

ולמה נקרא שמה "לשכת בית האבן"?

שכל מעשיה בכלי גללים, בכלי אבנים ובכלי אדמה.

מאי טעמא?

כיון דטבול יום כשר בפרה.

דתנן:

"מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו, להוציא מלבן של צדוקים.

שהיו אומרים: במעורבי השמש היתה נעשית" (פרה ג, ז).

תקינו לה רבנן: כלי גללים, כלי אבנים וכלי אדמה דלא ליקבלו טומאה. כי היכי דלא ליזלזלו בה.

מאי שנא "צפונה מזרחה"?

כיון ד"חטאת היא" (במדבר יט, ט) וחטאת טעונה צפונה.

וכתיב בה: **"אל נכח פני אהל מועד" (במדבר יט, ד).**

תקינו לה רבנן - לשכה צפונה מזרחה.

כי היכי דלהוי לה היכירא.

מאי "בירה"?

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

מקום ה"ה בהר הבית ו"בירה" שמו.

וריש לקיש אמר:

כל המקדש כולו קרוי "בירה",

שנאמר: **"הבירה אשר הכינותי"**¹ (דברי הימים א' כט, יט).

¹ ולשלמה בני תן לבב שלם לשמור מצוותיך ועדותיך וחוקיך ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי

2. ב, א-ב

["שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין בהן גדול מביתו"]
 ["שבעת ימים קודם שריפת הפרה, היו מפרישין בהן השורף את הפרה מביתו"].

מנא הני מילי?

אמר רבי מנימי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן:
 אמר קרא: "כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשת לכפר עליכם" (ויקרא ח, לד).
 "לעשת" - אלו מעשי פרה,
 "לכפר" - אלו מעשי יום הכפורים.

בשלמא, כוליה קרא בפרה לא מתוקם - "לכפר" כתיב, ופרה לאו בת כפרה היא.
 אלא, אימא: כוליה קרא ביום הכפורים כתיב!

אמרי: ליהף "צוה" "צוה".
 כתיב הכא: "צוה ה' לעשת" (ויקרא ח, לד),
 וכתיב התם: "ואת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור" (במדבר יט, ב),
 מה להלן: פרה, אף כאן: פרה.
 ומה כאן: פרישה, אף להלן פרישה.

ב, ואימא: "צוה", "צוה" דיום הכפורים,
 דכתיב: "ויעש כאשר צוה ה' את משה" (ויקרא טז, לד)!

דנין "צוה" דלפני עשיה מ"צוה" דלפני עשיה.
 ואין דנין "צוה" דלאחר עשיה, מ"צוה" דלפני עשיה.

ואימא "צוה" דקרבתנות,
 דכתיב: "ביום צותו את בני ישראל" (ויקרא ז, לח)!

דנין "צוה" מ"צוה",
 ואין דנין "צותו" מ"צוה".

ומאי נפקא מינה?
 והתנא דבי רבי ישמעאל:
 "ושב הפה" (ויקרא יד, ט),
 "ובא הפה" (ויקרא יד, מד),

זו היא 'שיבה', זו היא 'ביאה'!

הני מילי היכא דליכא דדמי ליה.
 אבל היכא דאיכא דדמי ליה, מדדמי ליה ולפינן.

רס"י

מנא הני מילי. דבעי פרישה
 ליוה"כ ולפרה:
 כאשר עשה. במלואים שצוה
 אותם לפרוש מביתם ז' ימים
 שנאמר (ויקרא ח) ופתח אהל
 מועד תשבּו יומם ולילה וגוי
 ובשמיני עבדו שנאמר (שם ט)
 ויהי ביום השמיני קרא וגוי
 וכתוב קרב אל המזבח וגוי
 כאשר וגוי צוה לעשות לדורות
 לפרוש ז' לפני עבודת יום אחד:
 דלפני עשייה. קיום המצוה:
 ואימא צוואה דקרבתנות. להצריך
 כל כהן העובד במקדש פרישה
 לקרבתנות ציבור:
 זו היא שיבה זו היא ביאה.
 לדון גזירה שוה זה מזה מה
 שיבה חולץ וקוצה וטח אף
 ביאה חולץ וקוצה וטח:

² והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה ה' את משה

³ ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם

⁴ ושב הפה ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית

⁵ ובא הפה וראה והנה פשה הנגע בבית

3. ב, ב - ג, ב

רס"י

ואימא כפרה דקרבנות. כגון קרבנות יחיד דכתיב בהן בכמה מקומות וכפר עליו הכהן: מי ידעינן הי מתרמי. והלא ע"י פייס היו עובדין כדאמרין לקמן (דף כב.).

הכי גרסינן אמרי אלמה לא ניבעי פרישה לכולה משמרת בית אב. אלמה לא בתמיה אינך יכול לומר בהן פרישה הרי יש לומר על כל בית אב של משמרת החלוקין לימי שבת לשמש איש יומו שיפרשו כל בית אב שבעת ימים קודם היום הקבוע לו:

דבר הקבוע לו זמן. יוה"כ מדבר הקבוע לו זמן המילואים שנאמר (שמות מ) ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים וגוי והוא היה שמיני למילואים:

הנוהג פעם אחת בשנה. מילואים פעם אחת הוא דהווי בשנה:

אי חג המצות. כלומר יש לך לומר שעל חג המצות נאמר הואיל ופתח בו תחילה בכל מקום או על חג הסוכות הואיל ומרובה מצותו בסוכה ולולב וערבה וניסוך המים:

ליום א. בשביל יום שמיני לבדו:

ואימא שמיני. עצרת:

הזה כתיב. כאשר עשה ביום הזה:

כה. לא הצריך פרישה אלא לדוגמתו:

לענין פז"ר קש"ב. פייס לעצמו שאין פייס בפרי החג אצל המשמרות שכל המשמרות שונות ומשלשות בהן לפי חשבון סדרן כמו ששינוי במסכת סוכה (דף נה:) אבל פר של שמיני בתחילה מפיסין עליו:

זמן לעצמו. לברך שהחיינו: **רגל לעצמו.** שאין שם חג הסוכות עליו:

קרבן לעצמו. שאין קרבנו שוה לכל שאר ימות החג שכולם פרים מרובים ואילים שנים וי"ד כבשים וכאן פר אחד איל אחד ושבעה כבשים: שיר לעצמו שאין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג כל שיר ימי החג מדבר מעין גזל מתנות עניים ואותן של חול המועד מפורש (שם.) במס' סוכה הומ"בהי ושל שמיני עצרת אינו מעין אסיף ולא פירשו לנו איזהו שירו: ברכה לעצמו ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך כדמפורש בתוספי [פ"ד] דסוכה על שם ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מ"א ח):

תשלומין דראשון הוא. אלמא טפל דידיה הוא:

"לכפר" - אלו מעשה יום הכפורים.

ואימא: כפרה דקרבנות!

מי ידעינן הי כהן מתרמי, דבעי ליה פרישה?

אמרי: אלמה לא?

ניבעי ליה פרישה לכוליה משמרת בית אב!

דנין דבר שקבוע לו זמן, מדבר שקבוע לו זמן, לאפוקי קרבנות, דכל יומא איתנהו.

ואימא רגלים!

דנין דבר שנוהג פעם אחת בשנה מדבר הנוהג פעם אחת בשנה, לאפוקי רגלים, דלאו פעם אחת בשנה נינהו.

ואימא רגל אחד!

וכי תימא: לא ידעינן הי מיניהו,

אי חג המצות, הואיל ופתח בו הכתוב תחלה,

אי חג הסוכות, הואיל ומרובה מצותו!

אלא: דנין פרישת שבועה ליום אחד,

מפרישת שבועה ליום אחד.

ואין דנין פרישת שבועה לשבועה, מפרישת שבועה ליום אחד.

ואימא שמיני דפרישת שבועה ליום אחד הוא!

דנין דבר שאין קדושה לפניו, מדבר שאין קדושה לפניו.

ואין דנין דבר שיש קדושה לפניו, מדבר שאין קדושה לפניו.

ולאו קל וחומר הוא!?

השתא דבר שאין קדושה לפניו - בעי פרישה,

דבר שיש קדושה לפניו - לא כל שפן!?

אמר רב משרשיא:

לא, "הנה" ⁶ (ויקרא ח, לד) פתיב - כזה.

רב אשי אמר:

מי איכא מידי דעיקר רגל, לא בעי פרישה,

טפל דידיה בעי פרישה!?

ואפילו למאן דאמר: שמיני רגל בפני עצמו הוא,

הני מילי לענין פז"ר קש"ב.

אבל לענין תשלומין - תשלומין דראשון הוא,

דהא תנן:

"מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג והולך כל הרגל פולו, יום טוב האחרון של חג."

⁶ כאשר עשה ביום הזה

רַס"י

דנין פר אחד ואיל אחד. עבודת מוסף יום הכפורים פר אחד ואיל אחד ועבודת שמיני למלואים פר אחד ואיל אחד דכתיב (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר לחטאת וגוי:

איל אחד הוא. שהיה קרבן ציבור ביוה"כ הוא האמור כאן באחרי מות ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור בפינחס למוספין:

התם חד לחובת היום. ההוא דאחרי מות חובת היום ואינו קרוי מוסף ולא כתיב התם מלבד עולת הבקר כדכתיב בכל המוספין מלבד עולת הבקר דמשמע זה מוסיף על דבר יום ביומו:

לאפוקי עצרת דתרווייהו חובת היום נינהו. לחובת שתי הלחם כתיב (שם כג) והקרבתם על הלחם וגוי ואילים שנים ובחובת היום דמלואים איל אחד הוא דהוה:

דנין פר שלו. דמלואים משלו הוא דכתיב קח לך עגל וביוה"כ נמי איכא פר ואיל משלו בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגוי לאפוקי עצרת וראש השנה דציבור נינהו:

ועשה לך. כמו עשה לך שתי חצורות כסף:

כביכול. אני שמעתי: אם היה ציבור יכול להתכפר בשל יחיד הייתי רוצה ואני אומר לפי שדבר קשה הוא לומר שהקב"ה קץ בישראל אומר כביכול כלומר על כרחינו יאמר כן כאילו (אי) אפשר לומר כן וכן כל כביכול שבהש"ס:

בזמן שהן עושין רצונו של מקום. נקראת העבודה על שם:

ואימא עצרת דפרישת שבועה ליום אָחַד הוא!

אמר רבי אבא:

דנין פר אָחַד ואיל אָחַד מפּר אָחַד ואיל אָחַד, לאפוקי עצרת דשני אילים נינהו.

הניחא למאן דאמר יום הכפורים איל אָחַד הוא, אלא למאן דאמר שני אילים נינהו, מאי איכא למימר?

דתניא:

"רבי אומר:

איל אָחַד הוא,

האָמור כָּאן,⁷ **הוא האָמור בחוּמַש הפְּקוּדִים**⁸.

רבי אליעזר ברבי שמעון אומר:

שני אילים הם,

אָחַד האָמור כָּאן, ואָחַד האָמור בחוּמַש הפְּקוּדִים!"

אפילו תימא רבי אליעזר ברבי שמעון,

התם חד לחובת היום,

וחד למוספין.

לאפוקי עצרת, דתרווייהו חובת היום נינהו.

ואימא ראש השנה, דפרישת שבועה ליום אָחַד הוא!

אמר רבי אבהו:

דנין פר ואיל שלו, מפּר ואיל שלו.

לאפוקי עצרת וראש השנה דציבור נינהו.

הניחא למאן דאמר: **"קח לך"** - משלך,

"ועשה לך" - משלך.

אלא למאן דאמר: משל צבור - מאי איכא למימר?

ג,ב

דתניא:

"קח לך" - משלך,

ו"ועשה לך" - משלך,

"ויקחו אליך" - משל צבור,

דברי רבי יאשיהו.

רבי יונתן אומר:

בין "קח לך" בין "ויקחו אליך" - משל צבור,

ומה תלמוד לומר: "קח לך"?

בביכול משלך אני רוצה יותר משלכם.

אבא חנן אמר משום רבי אלעזר:

כתוב אָחַד אומר: "ועשית לך ארון עץ" (דברים י, א),

וכתוב אָחַד אומר: "ועשיו ארון עצי שטים" (שמות כה, ט),

הא ביצד?

כָּאן - בזמן שישראל עושין רצונו של מקום,

⁷ בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה (ויקרא טו, ג).

⁸ ובעשור לחודש השביעי הזה מקרא קודש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם כל מלאכה לא תעשו. והקרבתם עולה לה' לריח ניחוח פר בן בקר אחד איל

בָּאוּ - בְּזִמְנוּ שְׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם!"

עד כאן לא פליגי אלא בקיחות דעלמא, ועשיות דעלמא, קיחות דעלמא: "קח לך סמים" (שמות ל, לד), עשיות דעלמא: "עשה לך שתי חצוצרות כסף" (במדבר י, ב). אבל הגד הנד פרושי קא מפרש, דמשלף הוא.

במלואים?

מכדי כתיב: "ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת"⁹ (ויקרא ט, ג), "ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת" (ויקרא ט, ב) - למה לי? שמע מינה: "קח לך" - משלף הוא.

ביום הכפורים?

מכדי כתיב: "בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה" (ויקרא טז, ג), "ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת, והקריב את פר החטאת אשר לו" (ויקרא טז, ה) - למה לי? שמע מינה: האי "לו" - משלו הוא.

רב אשי אמר:

דנין פר לחטאת ואיל לעולה, מפר לחטאת ואיל לעולה, לאפוקי ראש השנה ועצרת דתרווייהו עולות נינהו.

רבינא אמר:

דנין עבודה בכהן גדול, מעבודה בכהן גדול לאפוקי פולהו קושטייתין דלאו עבודה בכהן גדול נינהו.

ואיכא דאמרי:

אמר רבינא:

דנין עבודה תחלה מעבודה תחילה, לאפוקי הני דלאו תחלה נינהו.

מאי "תחלה"?

אילימא: תחלה בכהן גדול היינו קמייתא!

אלא: עבודה תחלה במקום מעבודה תחלה במקום.

רש"י

עד כאן לא פליגי. תירוצא הוא: קח לך למה לי. דשני קרא בדיבוריה ממה שהתחיל לדבר: דנין פר לחטאת ואיל לעולה. ביה"כ יש פר לחטאת ואיל לעולה בקרבן יחיד דכהן גדול בזאת יבא אהרן וגו' ודשמיני למילואים נמי עגל לחטאת ואיל לעולה:

עבודה בכהן גדול. ביום הכפורים מעבודה בכ"ג במלואים דכתיב (ויקרא ט) ויקרב אהרן אל המזבח:

אילימא תחלה בכהן גדול. דנין יום הכפורים שהיא עבודה ראשונה שהוטלה בכהן גדול בקרבנות צבור ביה"כ הראשון מעבודת שמיני למלואים שהיא עבודה ראשונה שנעשית על ידי כהן גדול מעולם:

תחלה במקום. יום הכיפורים יש לו עבודה לפני לפני שביום הכיפורים הראשון היתה תחלה במקום שקודם לכן לא נכנס אדם שם לעבודה ויום שמיני למלואים היתה עבודה תחלה במזבח החיצון ואם בשביל ששימש משה כל שבעת ימי המלואים אין קרויה עבודה אצל עבודת כהנים שהוא בלבוש בגדי כהונה ושל משה בחלוק לבן שלא הוכשר אלא לשעה:

⁹ ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה

4. ג, ב - ד, ב

[אמר רבי מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן:
אמר קרא: **"כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם"** (ויקרא ח, לד).
"לעשות" - אלו מעשי פרה,
"לכפר" - אלו מעשי יום הכפורים].

כי אתא רב דימי אמר:
רבי יוחנן מתני חדא,
רבי יהושע בן לוי מתני תרתי.

רבי יוחנן מתני חדא:
"לעשות לכפר" - אלו מעשה יום הכפורים.
ורבי יהושע בן לוי מתני תרתי:
"לעשות" - אלו מעשה פרה,
"לכפר" - אלו מעשה יום הכפורים.

רבי יוחנן מתני חדא!?
והא אנו תנו:

"שבעת ימים קודם יום הכפורים, ושבעת ימים קודם שריפת הפרה!"

מעלה בעלמא.

והא אמר רבי מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן:
"כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם" (ויקרא ח, לד).
"לעשות" - אלו מעשה פרה
"לכפר" - אלו מעשה יום הכפורים!

ההוא דרביה.

דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן משום **רבי ישמעאל**:
"לעשות" - אלו מעשה פרה,
"לכפר" - אלו מעשה יום הכפורים.

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן:
מהיכא קא ילפת לה ממלואים?
אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן,
אף הכא נמי כל הכתוב בהן מעכב בהן.
וכי תימא הכי נמי,
והתנו:

"ומתקנין לו בהן אחר",
ולא קתני 'מפרישין'!

וכי תימא: מאי **"מתקנין"** מפרישין - ליתני או אידי ואידי 'מתקנין' או אידי ואידי 'מפרישין'!

אמר ליה:
אלא מר מהיכא יליף לה?

אמר ליה:
מסיני,

דכתיב: **"וישמן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים"**.

רפ"י

ר' יוחנן מתני חדא. לא דריש
מהאי קרא דכאשר עשה ביום
הזה אלא חדא פרישה:
מעלה בעלמא. מפני הקל
שהקילו בה לטמא מדעת הכהן
השורפה עשו בה מעלות רבות:
מהיכא ילפת לה. להך פרישה:
אי מה מלואים כל הכתוב מעכב
בהן. כדילפינן לקמן בשמעתין
(דף ה.).
ולא קתני מפרישין. ואם יארע
פסול בכהן גדול ישמש זה בלא
פרישה:
אלא מר מהיכא יליף אמר ליה
מסיני. שמצינו שפירש משה
קודם כניסתו למחנה השכינה:
ויכסהו הענן. למשה:

רס"י

ר' יהודה בן בתירא. לקמן
 בפרקין (דף ו.):
לטומאת ביתו. שמא אם יזקק
 לאשתו ותראה דם בשעת ביאה
 ונמצא טמא שבעת ימים
 כמשפט בועל נדה ולא יכול
 לעבוד ביום הכפורים:
זה וזה. כהן דיום הכפורים וכהן
 דפרה:
כל שבעה. ימי דהפרשה:
מכל חטאות שהיו שם. מכל
 פרה ופרה היו נותנין קצת
 למשמרת מן האפר בחיל כך
 שנינו במסכת פרה (פ"ג משנה
 יא) ואני שמעתי אפר פרה של
 משה לא כלה:
דהואי נמי הזאה. בפרישה
 דמלואים כל ז' דכתיב (ויקרא
 ח) ויז על אהרן וגו' וכתוב שבעת
 ימים ימלא את ידם כל ז' עשה
 להם כחוק יום הראשון:
ובמלואים דם. הזאת מלואים
 של דם כדכתיב:
דתני ר' חייא כו'. לקמיה
 בשמעתין מיייתי לה:
מעלה בעלמא. בפרה כדאמרן
 וביה"כ לכבוד כניסת מחנה
 שכינה:
תניא כוותיה דרבי יוחנן. דיליף
 ממלואים:
כריש לקיש. דיליף מסיני:
בזאת. קרא יתירא הוא כדלקמן
 למדרש ביה ודרוש ביה הכי
 בזאת התורה האמורה בענין
 במקום אחר יבא אהרן אל
 הקדש:
מאי היא. באיזה ענין:
ושימש יום אחד. עבודת שמיני
 הוטלה עליו שנאמר (ויקרא ט)
 קרב אל המזבח:
לאפוקי צדוקים. שהיו משנין
 עבודת קטורת יוה"כ כדלקמן
 בהוציאו לו (דף נג.) שהיו נותנין
 הקטורת על האש בחוץ ואחר
 כך מכניסים:
וכסם שמפרישים. לא מקרא
 יליף לה אלא מעלה בעלמא:
לחנכו. ללמדו:

ויקרא אל משה ביום השביעי¹⁰ (שמות כד, טז).

מכדי כתיב: **"ויקרא אל משה ביום השביעי"** - מאי **"ששת ימים"!**?
 בנה אב:
 שכל הנכנס למחנה שכינה, טעון פרישת ששה.

והא אנו **"שבעה"** תנו!

מתניתין רבי יהודה בן בתירא היא,
 דחייש
 ד, א לטומאת ביתו.

אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש:
 בשלמא לדידי, דילפינא ממלואים,
 היינו דתניא:

"זה וזה מדין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם",
 דהואי נמי הזאה במלואים.
 אלא לדידה דילפת מסיני,
 הזאה בסיני מי הואי?

אמר ליה:
 ולטעמיה מי ניהא?!
 במלואים - דם,
 הכא - מים!

הא לא קשיא,
 דתני רבי חייא:
"נכנסו מים תחת דם",
 אלא לדידה הזאה בסיני מי הואי?

אמר ליה:
 הזאה זו מעלה בעלמא.

תניא כוותיה דרבי יוחנן,
 תניא כוותיה דריש לקיש.

תניא כוותיה דרבי יוחנן:
"בזאת יבא אהרן אל הקדש"¹¹ (ויקרא טז, ג),

במה שאמור בענין,
 מאי היא?
 בענין דמלואים.

ומה אמור בענין דמלואים?
 אהרן פירש שבעה ושימש יום אחד,
 ומשה מסר לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה.
 ואף לדורות: כהן גדול פורש שבעה ומשמש יום אחד,
 ושני תלמידי חכמים מתלמידיו של משה לאפוקי צדוקין,
 מוסרין לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה.
 מבאן אמרו: **"שבעה ימים קודם יום הכיפורים,**
מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין".
 וכשם שמפרישין כהן גדול, כן מפרישין כהן השורף את הפרה,

¹⁰ וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן וששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן
¹¹ בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה

ר"י

אמרת. אמור מעתה: **מאי בזאת.** לשון נקבה פר ואיל דכתיבי בתריה לאו נקיבות הן: **שמע מינה.** בענין מלואים ופרישה לשון נקבה: **כהן גדול קמא.** אהרן לבדו כל ימיו אבל דורות הבאים לא תנהוג שלא נאמר אלא אהרן: **זה מעשה כו'.** כלומר אי אתה יכול לומר ויכסהו להר ולא למשה ואלו ששה ימים הן שהיו מראש חדש שבאו לסיני עד יום מתן תורה ואין כאן פרישה כלל למשה שהרי אותן ששה ימים עלה וירד בהשכמה להזהירן על פרישתן מן האשה ומצות הגבלה זאת לא תאמר לפי שזה מעשה היה אחר עשרת הדברות בתחילת ארבעים יום שנכנס למחנה שכינה להיות שם עם ה' לקבל הלוחות ולקמן מפרש מהיכא פשיטא ליה דאחר עשרת הדברות היה ששה ימים הללו: **ר"ע אומר.** קודם עשרת הדברות היה וששה ימים הללו הם ששה ימים שמראש חדש עד יום מתן תורה ובשביעי קבלום ומשה וכל ישראל עומדים לקבל עשרת הדברות כדאמרינן (מכות דף כד.) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום ואחר כך עלה כדי לקבל את הלוחות ולא היה שם פרישה כלל: **ויכסהו הענן להר.** ולא למשה שהרי כל אותן ששת ימים עלה וירד בהשכמה לומר להם אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים (שמות יט) וישב משה את דברי העם אל ה' ולמחר נאמר לו לך אל העם וקדשתם ולמחר לך רד העד בעם: **ולא בא הכתוב.** לומר ויקרא אל משה לבדו אלא לחלק לו כבוד: **למרק אכילה ושתייה.** ר' נתן סבר לה כרבי יוסי הגלילי דפרישה למשה הואי אך לא ללמוד מכאן לשאר הנכנסין למחנה שכינה פרישה שלא היתה פרישה זו אלא שבששה ימים הללו נתמרקה אכילה שבמעיים להיות כמלאכי השרת אבל בעלמא לא בעינן מירוק: **לאיים עליו.** הוא נמי סבר לה כר' יוסי הגלילי דפרישה למשה ולהבדילו מבני אדם שתחול עליו אימה בהיותו לבדו יבין וישים לבבו ליכנס למחנה שכינה באימה: **במקום גילה.** מתן תורה של לוחות דכתיב (תהלים יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב:

ללשנה שעל פני הבירה צפונה מזרחה.
ואחד זה ואחד זה - מזין עליו כל שבעה מכל חטאות, שהיו שם.
ואם תאמר: במלואים דם, הכא מים!
אמרת: נכנסו מים תחת דם.
ואומר: "כאשר עשה ביום הזה צנה ה' לעשות לכפר עליכם" (ויקרא ח, לד).
"לעשת" - אלו מעשה פרה,
"לכפר" - אלו מעשה יום הכיפורים."

והאי **"בזאת"** מיבעי ליה לגופיה: פר בן בקר לחטאת ואיל לעולה!

אמר:

אי לקרבן לחודיה לימא קרא בזה' או באלה',
מאי "בזאת"?

שמעת מינה תרתי.

מאי **"ואומר"**?

וכי תימא: יום הכיפורים קמא הוא דבעי פרישה, כדאשכחן במלואים,
 אבל ביום הכיפורים דעלקא לא.

אי נמי,

כהן גדול קמא הוא דבעי פרישה,

אבל כהן גדול בעלקא לא.

תא שמע: **"כאשר עשה"** (ויקרא ח, לד).

תניא פותיה דריש לקיש:

"משה עלה בענו,

ונתכסה בענו,

ונתקדש בענו,

כדי לקבל תורה לישראל בקדושה,

שנאמר: "וישכן כבוד ה' על הר סיני" (שמות כד, טז).

זה היה מעשה אחר עשרת הדברות שהיו תחלה לארבעים יום,

דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי עקיבא אומר:

"וישכן כבוד ה'" (שמות כד, טז) - מראש חודש.

"ויכסהו הענן" - לקר.

"ויקרא אל משה" - משה וכל ישראל עומדין, ולא בא הכתוב אלא לחלק כבוד למשה.

רבי נתן אומר:

לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושתייה שבמעיו לשומו כמלאכי השרת.

רבי מתיא בן חרש אומר:

לא בא הכתוב אלא לאיים עליו, כדי שתהא תורה ניתנת באימה, ברתת ובזיע.

שנאמר: "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה" (תהלים ב, יא).

מאי **"וגילו ברעדה"**?

אמר רב אדא בר מתנה אמר רב:

במקום גילה שם תהא רעדה.

¹² וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן

5. ד, ב

רפ"י

במאי קא מיפלגי. מה ראייה מביאין לדבריהן: ניתנה תורה. עשרת הדברות ומקראי ילפי טעמייהו תנא קמא ורבי יוסי במסכת שבת פרק רבי עקיבא: מ"ד בששה כו'. כדי נסבא הכא ופירושו היה בספרים כי היכי דלא תיקשי לך לקמן היאך שלמו ארבעים ב"ז בתמוז שנסתברו הלוחות: בשבעה עלה. לקבל הלוחות ושהה מ' יום:

ר' יוסי הגלילי סבר לה כתנא קמא. הלכך על כרחך ששה ימים ויום השביעי על כרחך אחר עשרת הדברות היו ופירש משה ששה ימים ובשביעי נכנס לקבל הלוחות:

ור"ע סבר לה כרבי יוסי. הלכך שביעי זה ז' לחודש היה: בשלמא לר"ע. דאמר לא הוי פרישה התם מ' יום הוא ולא יותר ושלמו ב"ז בתמוז כ"ד בסיון שהרי ו' ימים עברו ממנו ובשביעי עלה וכמה שנכנס בתוך השביעי כשעלה נתעכב לירד בתוך י"ז בתמוז שהוא מ' שלימין:

[**"משה עלה בענו, ונתכסה בענו, ונתקדש בענו, נדי לקבל תורה לישראל בקדושה, שנאמר: 'וישכן כבוד ה' על הר סיני'"**¹³ (שמות כד, טז).
זה היה מעשה אחר עשרת הדברות שהיו תחלה לארבעים יום, דברי רבי יוסי הגלילי.
רבי עקיבא אומר:
"וישכן כבוד ה'" (שמות כד, טז) - מראש חודש".]

במאי קא מיפלגי רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא?

בפלוגתא דהני תנאי,
דתנאי:

**"בששה בחודש ניתנה תורה לישראל, רבי יוסי אומר:
בשבעה זו"**.

מאן דאמר: **"בששה"** - בששה ניתנה ובשבעה עלה, דכתיב: **"ויקרא אל משה ביום השביעי"** (שמות כד, טז).
מאן דאמר: **"בשבעה"** - בשבעה ניתנה, ובשבעה עלה, דכתיב: **"ויקרא אל משה ביום השביעי"**.

רבי יוסי הגלילי סבר לה כתנא קמא דאמר בששה בחודש ניתנה תורה, הלכך זה היה מעשה אחר עשרת הדברות,

"וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים" למשה, **"ויקרא אל משה ביום השביעי"** - לקבולי שאר התורה.
דאי סלקא דעתך: **"וישכן כבוד ה'"** מראש חדש, **"ויכסהו הענן"** להר,

"ויקרא אל משה ביום השביעי" לקבולי עשרת הדברות - הא קבילו להו מששה!
והא אסתלק ענן מששה!
רבי עקיבא סבר לה כרבי יוסי,
דאמר: בשבעה בחודש ניתנה תורה לישראל.

בשלמא לרבי עקיבא, היינו דמשפחת לה בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות. עשרין וארבעה דסיון, ושיתסר דתמוז,

מלו להו ארבעין יומין דהנה בהר,

ובשכסר בתמוז נחית, ואתא ותברינהו ללוחות.

אלא לרבי יוסי הגלילי דאמר: ששה דפרישה, וארבעין דהר - עד עשרין ותלת בתמוז לא אתבור לוחות!

אמר לך רבי יוסי הגלילי:

ארבעין דהר בהדי ששה דפרישה.

¹³ וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן

6. ד, ב

רש"י

קול לו קול אליו. וישמע את הקול מדבר אליו (במדבר ז) לו היה יכול לומר וכתב מדבר אליו ללמדך שאליו לבדו היה נמשך הקול באהל מועד משהוקם המשכן ונדבר עמו מעל הכפורת לא היה הקול נשמע לישראל דהאי קרא דוישמע את הקול באהל מועד כתיב רישיה דקרא ובבא משה אל אהל מועד וגוי:

אמר מר:

"ויקרא אל משה" - משה וכל ישראל עומדין.

מסייע ליה לרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר:

"ויקרא אל משה" - משה וכל ישראל עומדין,

ולא בא הכתוב אלא לחלק לו כבוד למשה.

מיתבי:

"קול אליו"¹⁴ - משה שמע וכל ישראל לא שמעו!

לא קשיא:

הא - בסיני,

והא - באהל מועד.

ואי בעית אימא:

לא קשיא:

הא - בקריאה,

הא - בדבור.

¹⁴ וכבוא משה אל אוהל מועד לדבר איתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו" (במדבר ז, טז)

7. ד, ב

רש"י

שהוא בבל יאמר כו'. תלמוד לומר לאמר לא אמור הדברים אלא אם כן נותן לו רשות:

רבי זריקא רמי קראי קמיה דרבי אלעזר, וְאָמַר לֵה אָמַר רַבִּי זְרִיקָא: רַבִּי אֶלְעָזָר רַמִּי:

כְּתִיב: "וְלֹא יָבֹא מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֱהֱל מוֹעֵד מִי שֶׁכֵּן עָלָיו הָעֵנָן" (שמות מ, לה), וְכִתִּיב: "וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן" (שמות כד, יח)! מִלְּמַד שֶׁתַּפְסוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְהִבִּיאוּ בְּעֵנָן.

דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל תְּנָא:

"נְאֻמַּר בְּאֵן "בְּתוֹךְ"¹⁵ (שמות כד, יח),

וְנְאֻמַּר לְהֵלֹן: "בְּתוֹךְ" - "וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם" (שמות יד, כב), מֵה לְהֵלֹן שָׁבִיל, דְּכִתִּיב: "וְהַמַּיִם לְהֵם חוֹמָה" (שמות יד, כב), אַף בְּאֵן שָׁבִיל".

¹⁶"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיֹּדְבֵר"¹⁷ (ויקרא א, א) - לְמָה הַקְּדִים 'קְרִיאָה' לְדִיבּוּר? לִימָדָה תוֹרָה דְּרַךְ אֶרֶץ: שְׁלֵא יֵאמַר אָדָם דְּבַר לְחִבְרֹו אֶלָּא אִם בְּן קוֹרְהוּ".

מְסִייע לִיה לְרַבִּי חֲנִינְא,

דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינְא:

לֹא יֵאמַר אָדָם דְּבַר לְחִבְרֹו אֶלָּא אִם בְּן קוֹרְהוּ.

"לְאמור".

אָמַר רַבִּי מוֹסֵיא בַר בְּרִיה דְּרַבִּי מוֹסֵיא, מִשְׁמִיה דְּרַבִּי מוֹסֵיא רַבֵּה: מְנַיִן לְאֹמַר דְּבַר לְחִבְרֹו שֶׁהוּא בְּבַל יֵאמַר עַד שְׂיֵאמַר לוֹ: לָךְ אָמַר? שְׂנַאמַר: "וַיֹּדְבֵר ה' אֵלָיו מֵאֱהֱל מוֹעֵד לְאמור".

¹⁵ ויבוא משה בתוך הענן

¹⁶ הרש"ש גורס שהפסקה הבאה היא המשך הברייתא.

¹⁷ ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמור

8. ד, ב - ה, א

רש"י

מכלל דתרוייהו וכו'. מהדר לעיל מדאמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן אי מה מלואים כל הכתוב בהן וכו' ואודי ליה מכלל דתרוייהו כו' :
ותסתיים. פלוגתא דרבי יוחנן ורבי חנינא דפליגי בהא מילתא בעלמא תסתיים מהכא דרבי יוחנן הוא דאמר כל הכתוב בהן מעכבא בהן :
דבר שאין מעכב בהן לדורות. לקמיה מפרש לה :
שירי מצוה. כלומר שלא חש לחשוב אותה מצוה ולא סמך :
כאילו לא כיפר. מן המובחר :
וכיפר. (דאין כפרה אלא בדם) כדאמרין בזבחים (דף ו. 1) כיפר לגברא דעיקר כפרה בדם אבל לא כיפר נמי (שלא קיים) מצות קונו מן המובחר :

[אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: מהיכא קא ילפת לה ממלואים? אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן, אף הכא נמי כל הכתוב בהן מעכב בהן.]

אמר ליה:

אלא מר מהיכא יליף לה?

אמר ליה:

מסיני,

דכתיב: "וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששית ימים, ויקרא אל משה ביום השביעי"¹⁸ (שמות כד, טז).

מכלל דתרווייהו סבירא להו: מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן.

דאיתמר:

רבי יוחנן ורבי חנינא,

חד אמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן.

וחד אמר: דבר המעכב לדורות - מעכב בהן,

שאין מעכב לדורות - אין מעכב בהן.

תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן.

מדקאמר ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן:

"אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן" ולא קא מהדר ליה ולא מידי,

תסתיים.

מאי בינייהו?

אמר רב יוסף:

'סמיכה' איכא בינייהו.

למאן דאמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן - סמיכה מעכבא.

למאן דאמר: דבר שאין מעכב לדורות אין מעכב בהן - סמיכה לא מעכבא.

לדורות מנא לן דלא מעכבא?

דתניא:

"וסמך ... ונרצה"¹⁹ (ויקרא א, ד) - וְכִי סָמִיכָה מְבַפְּרָתָּ?

והלא אין בפרה אלא בדם,

שנאמר: "כי הדם הוא בנפש יכפר" (ויקרא יז, יא)!

וימה תלמוד לומר: "וסמך" ונרצה?

שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר, וכפר!

רב נחמן בר יצחק אמר:

תנופה איכא בינייהו.

למאן דאמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן - מעכבא.

ולמאן דאמר: דבר שאין מעכב לדורות אין מעכב בהן - לא מעכבא.

ולדורות מנא לן דלא מעכבא?

¹⁸ וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששית ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן

¹⁹ וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו

רש"י

ולא קתני מפרישין. ואע"פ שלא הופרש אם יארע פסול בראשון יעבוד זה השני שמע מינה פרישה לא מעכבא (בה) עבודה: **ריבוי שבעה**. שישמש כ"ג שבעה ימים רצופים כשממנין אותו בכהונה גדולה וילבש שמונה בגדים בשעת עבודה וריבוי לשון מרבה מרובה בגדים שהוא משמש בשמונה וההדיוט בארבעה:

משיחת שבעה. [שיתנו שמן המשחה על ראשו ובין ריסי עיניו ז' ימים] רצופין:

כל הכתוב בהן. ז' ימים ימלא וגוי (ויקרא ח) וכל מילוי ידים האמור שם לבישת בגדים הוא שנאמר (שמות כט) ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם וגוי ומשיחה נמי כל שבעה מדאיתקש משיחה לריבוי:

וכפר הכהן אשר ימשח אותו. גבי יוה"כ באחרי מות כתיב:

מה תלמוד לומר. אם ללמד שתהיה עבודה בכ"ג והלא כל הפרשה באהרן נאמרה בזאת יבא אהרן ונתן אהרן והקריב אהרן ובא אהרן (ויקרא טז):

לפי שנאמר. בפרשת ואתה תצוה שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו העומד תחת אהרן בכהונה גדולה אשר יבא ביום הכפורים אל אהל מועד לשרת בקדש:

אין לי אלא. שיהא כשר לבא אל אהל מועד ביום הכפורים אלא מי שנתרבה שבעה ונמשח שבעה כשנתמנה ולקמיה בעי משיחה שבעה היכא כתיבא: אפילו שעה אחת לא גרסינן:

דתניא:

"**לתנופה לכפר**"²⁰ (ויקרא יד, כא),

וכי תנופה מבפרת?

והלא אין נפרה אלא בדם!

שנאמר: "מי הדם הוא בנפש יכפר" (ויקרא יז, יא)!

מה תלמוד לומר "לתנופה לכפר"?

שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הפתוב כאילו לא כפר, וכפר.

רב פפא אמר:

פרישת שבעה איכא בינייהו.

למאן דאמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן - מעכבא.

למאן דאמר: דבר שאינו מעכב לדורות אינו מעכב בהן - לא מעכבא.

ולדורות מנא לן דלא מעכבא?

מדקא תני: "**מתקנינו**", ולא קתני: 'מפרישין'.

רבינא אמר:

ריבוי שבועה,

ומשיחה שבועה,

איכא בינייהו.

למאן דאמר: כל הכתוב בהן מעכב בהן - מעכבא.

ולמאן דאמר: דבר שאין מעכב לדורות אין מעכב אף בהן - לא מעכבא.

ולדורות מנא לן דלא מעכבא?

דתניא:

"**וכפר הכהן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו**" (ויקרא טז, לב),

מה תלמוד לומר?

לפי שנאמר: "שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו"²¹ (שמות כט, ל),

אין לי אלא נתרבה שבועה, ונמשח שבועה.

נתרבה שבועה ונמשח יום אחד, נתרבה יום אחד ונמשח שבועה מניין?

תלמוד לומר: "אשר ימשה אותו ואשר ימלא את ידו" - מכל מקום.

אשפחן ריבוי שבועה לכתחלה, משיחה שבועה לכתחלה מנלן?

אי בעית אימא:

מדאיצטריד קרא למעוטה.

ואיבעית אימא:

דאמר קרא: "**ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשיחה בהם ולמלא בהם את ידם**" (שמות י)

איתקש משיחה לריבוי,

מה ריבוי שבועה, אף משיחה שבועה.

²⁰ ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר

²¹ שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר יבוא אל אוהל מועד לשרת בקודש

9. ה, א-ב

כ"י

מאי טעמא דמאן דאמר: כל הכתוב בהן מעכב?

אמר רבי יצחק בר ביסנא אמר קרא: **"ועשית לאהרן ולבניו ככה"**²² (שמות כט, לה), **"ככה"** - עיכובא הוא.

ה, ב תינח כל מילתא דכתיבא בהאי ענינא. מילתא דלא כתיבא בהאי ענינא מנא לן?

אמר רב נחמן בר יצחק: **"פתח"**²³ (שמות כט, לב) **"פתח"**²⁴ (ויקרא ח, לא).

רב משרשיא אמר: **"ושמרתם את משמרת ה'"**²⁵ (ויקרא ח, לה) - עכובא.

רב אשי אמר: **"כי מן צויתי"** עכובא.

תנו רבנן:

"כי מן צויתי" (ויקרא ח, לה),

"כאשר צויתי" (ויקרא י, יח),

"כאשר צוה ה'" (ויקרא י, טו)?

"כי מן צויתי" - באנינות יאכלוה.

"כאשר צויתי" - בשעת מעשה אמר להם.

"כאשר צוה ה'" - ולא מאלי אני אומר.

מילתא דכתיבא בהאי ענינא. בפרשת צוואה דמלואים שנאמר בואתה תצוה: **דלא כתיב.** בפרשת המלואים בזה הדבר אשר תעשה וגוי לא כתיב שיתן אל החושן אורים ותומים כשהלבישן אבל בפרשת צו את אהרן שנאמרה שם עשיית המלואים כתיב ויתן עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התומים וא"ת אף בואתה תצוה נאמר ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים אין זו מפרשת המלואים אלא עשיית הבגדים ובהווא ענינא לא כתיב ככה לעיכובא:

פתח פתח. בצוואה כתיב (שמות כט) אל פתח אהל מועד [יתירא] וכן בעשייה [בצוואה כתיב] תקריב פתח אהל מועד ואכל אהרן ובניו את בשר האיל ואת הלחם אשר בסל פתח אהל מועד וכן בעשייה ואת כל העדה הקהילו אל פתח אהל מועד בשלו את הבשר פתח אהל מועד:

ורב משרשיא אמר. בפרשת עשייתן נמי עיכובא כתיבא ושמרתם משמרת משמע תשמור ככל הכתוב ולא צריך גזירה שוה:

ת"ר כי מן צויתי וכו'. איידי דנקט הכא למידרש כי מן צויתי לענינא דמלואים דלעיכובא אתא קבעה לה ברייתא הכא למדרש כי מן צויתי דשמיני למאי אתא ולא ניהו ההוא קרא דענינא דמלואים דצו את אהרן אלא דיום השמיני דכתיב במנחה (ויקרא י) קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי מן צויתי:

כאשר צויתי. גבי שעיר חטאת אשר דרש משה והנה שורף כתיב אכל תאכלו אותה במקום קדוש כאשר צויתי (שם):

כאשר צוה ה'. גבי שוק התרומה וחזה התנופה כתיב תאכלו במקום טהור וגוי כאשר צוה ה' (שם) ולמה לי חד מכל הני כו' וכי כל הדברים שנאמרו למשה לומר לישראל חזר ואמר כי מן צויתי:

אוננין. על נדב ואביהוא וקדשים אסורין לאונן מקל וחומר ממעשר הקל דכתיב גבי מעשר (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו והוא אמר להן לאכול המנחה הווקק לומר כי מן צויתי באנינות תאכלוה:

כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להם. כשמצא מה שעשו ששרפו שעיר החטאת והוא שעיר של ר"ח אמר להם הן לא הובא את דמה וגוי הלא לא אירע בו פסול היה לכם לאוכלו בקודש כאשר צויתי אתכם במנחה שאמרתם לכם בה שמפי הקב"ה נצטויתי:

כאשר צוה ה' ולא מאלי אני אומר. היו סומכין ע"פ הדיבור ואכלו אותו אוננין ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת ומשה טעה בדבר שלא נאמר לו אלא במנחה ובחזה ושוק ושעיר שמיני ובשעיר נחשון שהיו קדשי שעה אבל שעיר ר"ח שהוא קדשי דורות לא הותר לאונן ושלשה שעירים קרבו בו ביום ולא נשרף אלא של ר"ח בלבד שנאמר (ויקרא י) ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה זהו של ר"ח הבא על טומאת מקדש וקדשיו כמו ששינו במסכת שבועות (דף ט:):

²² ועשית לאהרן ולבניו ככה ככל אשר צויתי אותכה שבעת ימים תמלא ידם

²³ פתח אוהל מועד

²⁴ פתח אוהל מועד

²⁵ ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו כי מן צויתי

10. ה, ב

רש"י

אינן כתובין בפרשה. בלבישת הבגדים לא בצוואה ולא בעשייה:

כשהוא אומר וזה הדבר אשר תעשה להם. וי"ו מוסיף על ענין ראשון המדבר בצוואת עשיית הבגדים ושם כתיב ועשה להם מכנסי בד:

ועשירית האיפה. שהכהנים צריכים להביא ביום חינוכם ואפילו ההדיוט כדאמרין במנחות (דף נא:): בשלמא מכנסים כתיבי בעניינא דבגדים. דלעיל מיניה דההיא פרשתא איכא לרבוויינהו וי"ו מוסיף על ענין ראשון:

זה קרבן אהרן ובניו. בעשירית האיפה כתיב שההדיוט מביא ביום חינוכו וכהן גדול בכל יום: **מקרא**. פרשת מלואים שנצטווה בואתה תצוה אמר להם לציבור בעשרים ושלשה באדר כשהתחילו המלואים והקהיל את העדה אל פתח אהל מועד שנאמר ותקהל העדה וגוי ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות ומקראות הללו בעשיית המלואים בצו את אהרן:

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

מכנסים אין כתובין בפ'שה,

כשהוא אומר: "וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם לכהן" (שמות כט, א) - להביא המכנסים, ועשירית האיפה.

בשלמא מכנסים כתיבי בעניינא דבגדים,

אלא עשירית האיפה מנא לן?

אתיא "זה", "זה",

מ"זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ... עשירית האיפה"²⁶ (ויקרא ו, יג).

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי:

מנין שאף מקרא פ'שה מעכב?

תלמוד לומר: "ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה'"²⁷ (ויקרא ח, ה) - אפילו דיבור.

²⁶ זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה

²⁷ ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות

11. ה, ב - ו, א

כ"י

כיצד הלבישן. סדר בגדים לאב ולבנים זה אחר זה:

מאי דהוה הוה. ומה צריך לנו לשאול:

למסבר קראי. דלא לירמו אהדדי דבצוואה כתיב (שמות כט) וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו. משמע חגירתם של אב ובנים בסדר אחד ולא הפסיק לבישת בגד אחר בינתיים ובעשייה כתיב באהרן (ויקרא ח) ויחגור אותו באבנט בסדר לבישת בגדים וגוי והלבישו כל המלבושין ואחר כך הקריב בניו והלבישם [ולא] חגר אהרן ובניו בבת אחת: אביי מפרש לה למילתייהו בכתונת ומצנפת להכי נקט כתונת ומצנפת ששויין בגדול ובהדיוט ומכנסים לא הוצרך לומר שהרי הן קודמין לכל כדאמרינן לקמן מניין שלא יהא דבר קודם למכנסים כו':

כולי עלמא לא פליגי דאהרן ואח"כ בניו. לאהרן הלביש תחילה כל שאר בגדיו חוץ מאבנט ואחר כך התחיל להלביש את בניו:

דבין בצוואה בין בעשייה. כך כתיב:

כי פליגי באבנט. שבצוואה נאמר חגירתם כאחת וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו ולא נאמרה חגירה באהרן כסדר לבישת בגדים ובעשייה נאמרה חגירתו כסדר שאר בגדיו וחגירת בניו לעצמן בסדר בגדיהם. מאן דאמר אהרן ובניו בבת אחת. אזל בתר צוואה ולקמיה מפרש בבת אחת מי משכחת לה:

אמר לך ההוא אבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו וכו'. כלומר לעולם קרא דצוואה דווקא בבת אחת ובעשייה דפלגינהו ללמדנו בא שאין האבנטים שוין שנאמר במעשה האבנט של כהן גדול (שמות לט) ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן למדנו שהוא של כלאים דשש כיתנא ותכלת עמרא ואבנט הבנים לא פירש הכתוב ממה היו ואשמועינן הכא דאבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט שזה של כלאים וזה של בוץ:

זהו אבנטו. כלומר: שניהם של כלאים:

ובבת אחת מי משכחת לה. שיהא משה לבדו חוגר חמשה בני אדם כאחת:

לא צריכא דאקדים. לא בבת אחת ממש קאמר אלא זה אחר זה אבל בסדר אחד היו ולא הפסיק בגד אחר בנתיים הלביש לאהרן כל בגדיו ולא חגר אותו אבנט ואח"כ הלביש את בניו מכנסים כתונת ומצנפת ואח"כ נטל את האבנטים וחגר את אהרן ואח"כ בניו ולמאן דאמר אהרן ואח"כ בניו ככתבו האמור בעשייה ויתן עליו את הכתונת ויחגור אותו באבנט וילבש אותו את המעיל ואח"כ ויקרב את בני אהרן וילבישם כתונת ויחגור אותם באבנט ודברי הכל לאהרן תחילה קודם שהתחיל לבניו:

כיצד הלבישן?

כיצד הלבישן?! מאי דהוה הוה!

אלא: כיצד מלבישן לעתיד לבוא?

לעתיד לבוא נמי, לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמיהם!

אלא: כיצד הלבישן למיסבר קראי.

פליגי בה בני רבי חייא ורבי יוחנן.

חד אמר: אהרן ואחר כך בניו,

וחד אמר: אהרן ובניו בבת אחת.

אמר אביי:

בכתונת ומצנפת כולי עלמא לא פליגי דאהרן ואחר כך בניו.

דבין בצוואה ובין בעשייה אהרן קדים.

כי פליגי באבנט,

מאן דאמר: אהרן ואחר כך בניו,

דכתיב: **"ויחגור אותו באבנט"** (ויקרא ח, ז)

והדר כתיב: **"ויחגור אתם אבנט"** (ויקרא ח, יג).

ומאן דאמר: אהרן ובניו בבת אחת,

דכתיב: **"ויחגרת אתם"**²⁸ (שמות כט, ט).

ולמאן דאמר: אהרן ובניו בבת אחת,

הכתיב: **"ויחגור אותו באבנט"** והדר כתיב: **"ויחגור אתם אבנט!"**

ו, א אמר לך: ההוא אבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט.

ולמאן דאמר: אהרן ואחר כך בניו - והכתיב: **"ויחגרת אתם אבנט"** (שמות כט, ט)!

אמר לך:

ההוא קא משמע לן: אבנטו של כהן גדול זהו אבנטו של כהן הדיוט.

"ויחגור אותו באבנט" (ויקרא ח, ז) **"ויחגור אתם"** (ויקרא ח, יג) למה לי?

שמע מינה: אהרן ואחר כך בניו.

ובבת אחת מי משכחת לה?

לא, צריכא דאקדים.

12. ו, א-ב

רס"י

אי לר' יוחנן כדאית ליה. דיליף ממלואים אי לרשב"ל כדאית ליה דיליף מסיני:

מביתו למה פירש. מאשתו למה פירש תבא אשתו עמו שם שהרי על כרחך לשכת פרהדרין לא היתה קדושה שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד כ"ש שכיבה: הכי גרסינן תניא רבי יהודה בן בתירה אומר שמא תמצא אשתו וכו':

ברשיעי עסקינן. שיבא על ספק נדה: **אלא שמא יבא על אשתו ואח"כ תמצא ספק נדה.** שתמצא דם על הסדין שקנחה בו ואין ידוע אם בשעת ביאה היה בה דם זה או לאחר ביאה ובוועל נדה טמא שבעת ימים ויהא אסור לבוא במקדש ביום הכפורים:

כמאן כרבי עקיבא דאמר הוואה דם מטמאה את בועלה. למפרע כל מעת לעת כשם שגזרו שמתמאה טהרות מעת לעת למפרע ופלוגתייהו במסכת נדה בפרק כל היד (דף יד.) והכי תנן דרך נבות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה נמצא על שלו טמאין שניהן כל שבעה דודאי היה דם בשעת ביאה שאין דרך האיש לצאת ממנו דם נמצא על שלה אותיום והוא לשון מיד בלשון יוני שקנחה בפרישת יציאת השמש מיד טמאים ודאי נמצא לאחר זמן כלומר שהרחיקה בדיקה טמאים מספק ואיזהו אחר זמן כדי שתדן מן המטה ותדיח את פניה של מטה ואח"כ מטמאה מעת לעת ואינה מטמאה את בועלה והכי פירושה ואם יותר מכאן שהתה לבדוק ואח"כ בדקה ומצאה הרי היא כשאר נשים לטמא למפרע טהרות של מעת לעת ואינה מטמאה את בועלה שלא גזרו טומאת מעת לעת לענין טומאת בועלה ר"ע אומר אף מטמאה בועלה:

אלא באחר אחר. ששהתה יותר מאחר זמן שהזמן אותיום ואחר זמן לאחר אותיום בתוך כדי שתדן ותדיח כדקתני איזהו אחר זמן והתם קתני טמאים מספק ולא פליגי עם ר"ע ובאחר אחר זמן פליגי כדקתני ואח"כ מטמאה את בועלה מעת לעת אבל בחד אחר בתוך אחר זמן דהיינו בתוך כדי שתדן מודו: **ש"מ.** מדקתני מפרשינן שבעת ימים ואוקימנא טעמא משום חשש טומאת נדה:

בועל נדה אינו כנדה. שאסורה לטבול בשביעי עד הלילה אלא טובל בשביעי ביום הלכך לא בעי פרישה אלא שבעת ימים ואם בא על ספק נדה ביום הפרישה מונה מקצת היום ככולו כנדה וטובל ערב יוה"כ שהוא שביעי ביום ומעריב שמשו ונכנס במקדש ביוה"כ:

דאי ס"ד בועל נדה כנדה אימת טבל. זה אם בא על נדה ביום פרישתו בלילה דיוה"כ למחר היכי עביד עבודה:

סמוך לשקיעת החמה. שמונה ימים לפני יוה"כ והאי דקרי ליה שבעה דמשום ההוא פורתא לא חשיב ליה וטביל אור של ערב יוה"כ ועביד למחר של ערב יוה"כ הערב שמשו:

כל חייבי טבילות טבילתן ביום. כדיליף במסכת מגילה (דף כ.) מוחטאו ביום השביעי ורחץ במים וגו' (במדבר יט):

נדה ויולדת טבילתן בלילה. נדה דכתיב (ויקרא טו) שבעת ימים תהא בנדתה כל שבעה ויולדת כימי נדת דוותה תטמא (שם יב):

בעל קרי כמגע שרץ. לטבול ביום טומאתו כדאמרין בפרק אלו דברים בפסחים [דף סז:]: ובוועל נדה כטמא מת לטבול ביום שביעי אלמא טובל ביום:

לא לטומאתן. בעל קרי כמגע שרץ לטומאת ערב וראשון לטומאה בועל נדה טומאת שבעה ואב הטומאה כטמא מת:

"שְׁבַעַת יָמִים קוֹדֵם יוֹם הַכְּפוּרִים,"
מִפְרִישֵׁין נֶהֱוָה גְּדוּל [מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁבַת פְּרֵה־דְרִין].

לָמָּה "מִפְרִישֵׁין"?

לָמָּה מִפְרִישֵׁין!?

כְּדַקְאֲמְרִין: אִי לְרַבִּי יוֹחָנָן כְּדָאִית לֵיהּ,
אִי לְרִישֵׁי לְקִישׁ כְּדָאִית לֵיהּ.

הָכִי קְאָמַר: מִבֵּיתוֹ לָמָּה פִּירֵשׁ?

תְּנִינָא:

"רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אָמַר:
שָׁמָּה תִּמְצָא אֶשְׁתּוֹ סֶפֶק נֶדֶה וַיְבֵא עֲלֶיהָ."

אָטוּ בְּרִשְׁעֵי עֶסְקִין?

אֵלָּא, שָׁמָּה יְבֵא עַל אֶשְׁתּוֹ וְתִמְצָא סֶפֶק נֶדֶה.

אָמְרוּהּ רַבְּנָן קַמִּיהּ דְּרַב הֶסְדָּא:

כְּמָאן?

כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: נֶדֶה, מְטַמְאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ.
דְּאִי רַבְּנָן הָא אָמְרִי: אִין נֶדֶה מְטַמְאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ!

אָמַר לְהוּ רַב הֶסְדָּא:

אֶפִּילוּ תִּימְרוּ רַבְּנָן, עַד כָּאן לֹא פְּלִיגֵי רַבְּנָן עַלִּיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא אֵלָּא בְּ"אַחַר אַחַר",
אֶבֶל בְּחַד "אַחַר" - מוֹדוּ לֵיהּ.

אָמַר רַבִּי זִידָא:

שְׁמַע מִיְנֵהּ: בּוֹעֵל נֶדֶה אִינוּ כְּנֶדֶה, וְטוֹבֵל בְּיוֹם.
דְּאִי אָמַרְתָּ: בּוֹעֵל נֶדֶה כְּנֶדֶה - אֵימַת טְבִיל? בְּלִילְיָא!?
לְמַחַר הֵיכִי עֲבִיד עֲבוּדָה וְהָא בְּעֵי הָעֶרֶב שְׁמֹשׁ!
אֵלָּא לָאוּ שְׁמַע מִיְנֵהּ: בּוֹעֵל נֶדֶה אִינוּ כְּנֶדֶה.

רַב שִׁמְי מְנַהֲרֵדְעָא אָמַר:

אֶפִּילוּ תִּימָא בּוֹעֵל נֶדֶה כְּנֶדֶה דְּמִפְרִישֵׁין לֵיהּ שְׁעָה אַחַת סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה.

מִיְתִיבִי:

"כָּל חַיִּיבֵי טְבִילוֹת טְבִילְתָּן בְּיוֹם.

נֶדֶה וַיּוֹלְדַת טְבִילְתָּן בְּלִילְיָהּ."

"נֶדֶה" - אִין, בּוֹעֵל נֶדֶה - לֹא!

נֶדֶה וְכָל דְּאֶתִי מְרַבּוּיָא.

מִיְתִיבִי:

"בְּעַל קְרִי - כְּמֹגַע שְׂרָץ,

בּוֹעֵל נֶדֶה - כְּטֹמֵא מֵת."

מֵאִי לָאוּ לְטְבִילָה!

לֹא, לְטוֹמְאָתָן.

רש"י

האי טומאת שבעה כתיב ביה. ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים (שם טו):
שמטמא משכב ומושב. אפילו עשר מצעות זו על גב זו וטמא מת אינו מטמא אלא מגעו:
לטמא אוכלין ומשקין. ולא לטמא אדם וכלים כשאר כל עושה משכב ומושב כגון זב וזבה ונדה ומצורע שטומאתן אב הטומאה לטמא אדם וכלים אבל בועל נדה כתיב ביה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא נתקו הכתוב מטומאה חמורה דמשכב נדה עצמה שמטמא אדם כדכתיב (שם) וכל אשר יגע במשכבה וגוי והביאו לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאי לטומאה חמורה לישתוק קרא מיניה ואנא ידענא דמשכבה טמא כמשכב נדה דהא כתיב ותהי נדתה עליו (שם):

טומאתן?! בהדיא כתיב בהו!
האי טומאת שבעה כתיב ביה,
והאי טומאת שבעה כתיב ביה.
אָלָא לָאו לְטְבִילְתָּן. ו,ב

לא, לעולם לטומאתן,
סיפא אצטריכא ליה: "אָלָא שְׁחָמוּר מִמֶּנּוּ בּוֹעֵל נְדָה שְׁמִטְמָא מְשָׁכָב וּמוֹשֵׁב,
בְּטוּמְאָה קְלָה לְטַמְא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין".

תא שמע:
דַּתְנִי רַבִּי חֵיִיא:
"הַזָּב וְהַזָּבָה וְהַמְצוּרֶע וְהַמְצוּרֶעַת וּבּוֹעֵל נְדָה וְטַמְא מֵת - טְבִילְתָּן בְּיוֹם,
נְדָה וְיוֹלְדֵת - טְבִילְתָּן בְּלַיְלָה!"

תְּיֻבְּתָא.

13. ו, ב

[שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין בהו גדול מביתו ללשפת פרהדריין].

ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו, הפרישהו מטומאת המת!

אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא משמיה דרבא:

זאת אומרת:

טומאת המת הותרה היא בציבור.

רבינא אמר:

אפילו תימא טומאת המת דחוייה היא בצבור,

טומאת המת - לא שכיחא.

טומאת ביתו - שכיחא.

רס"י

ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו. ושאר כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו הפרישו מטומאת מת ולא יהיו כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו שמא ימות מת עליו:

הותרה היא בציבור. כדכתיב איש נדחה ואין ציבור נדחין וביום הכפורים כוליה קרבן ציבור ואף קרבן שלו דוחה את הטומאה שהרי זמנו קבוע וקרבנו תלוי בו:

דחוייה היא בציבור. אף על פי שהקרבן ציבור דוחה אותה בקושי הותרה ולא היתר גמור וכל מה דמצינו להדורי מהדרינן שיעשה בטהרה:

14. ו, ב - ח, א

כ"י

בהוא בית אב. שעובד באותו יום דכולי עלמא טהורין עבדי תמידים דהוא יומא אעי"פ שקרבן ציבור הן: כל טומאת מת בצבור שרייה רחמנא. דכתיב [במדבר ט] איש כי יהיה טמא לנפש יעשה פסח שני איש נדחה לפסח שני ואין צבור נדחין אבל זבין ומצורעין נדות ויולדות שטומאתו יוצא עליו מגופו לא הותרה ובוועל נדה כנדה:

מודינא היכא דאיכא שיריים לאכילה. דאעי"ג דקרבן צבור קרב בטומאה אינו נאכל בטומאה כדאמר'י בכיצד צולין (פסחים דף עז:) ובמנחה הנקמצת מודינא דמהדרין לעשות בטהרה שיהיו שיריים נאכלין:

ואם אין אלא היא. שלא מצא מזומן לכך:

מאי לאו פרים ואילים דחג. שהן קרבן צבור וזמנו קבוע ומנחת נסכים דוחה טומאה וקתני אומר ומביאין אחרת תחתיה אלמא דחוייה היא בצבור:

פר דע"ז. דצבור עולה היא וטעונה נסכים בשלח לך:

אילו של אהרן. דיום הכפורים: בכבש הבא עם העומר. כדכתיב (ויקרא כג) ועשיתם ביום הניפכם את העומר וההיא מנחת כבשים דקתני לאו במנחת נסכים קאמר דכליל היא אלא במנחת העומר עצמו הבאה עמו והיא נקמצת ושיריה נאכלין:

במזיד לא הורצה. ואעי"פ שהציץ מרצה קנסוהו רבנן שלא יהא בשר נאכל אבל בעלים מיהו נתכפרו דלא ניתו חולין לעזרה דהא מדאורייתא חזי ומיהו שמעינן מיניה דלאו היתר היא:

על מה הציץ מרצה. דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים שירצו לבעלים:

רצון. הרי הוא בכלל מזיד אלא גבי אונס שייך למיתני רצון:

בין בצבור. ומדבעי ציץ לרצווי שמע מינה לאו היתר הוא ומה בין יחיד לצבור שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אצלו שאין הציץ מרצה על טומאת הגוף ושל צבור נדחית טומאת הגוף אצלם ולא על ידי ציץ מיהו שמעינן מינה מדבעי טומאת בשר ועולין בצבור ציץ (מרצה) לרצווי שמע מינה טומאת הגוף שנדחית אצלם בקושי נדחית וכל כמה דמצינן לאהדורי אטרהה מהדרין:

איתמר:

טומאת המת,

רב נחמון אמר:

הותרה היא בצבור.

ורב ששת אמר:

דחוייה היא בצבור.

היכא דאיכא טמאין וטהורין בהוא בית אב, כולי עלמא לא פליגי דטהורין עבדי טמאין לא עבדי, כי פליגי לאהדורי ולאחורי טהורין מבית אב אחרינא. רב נחמון אמר: היתר היא בצבור, ולא מהדרין. ורב ששת אמר: דחוייה היא בצבור, ומהדרין.

איכא דאמרי:

אפילו היכא דאיכא טהורין וטמאין בהוא בית אב פליגי רב נחמון, ואמר: עבדי נמי טמאין, ז,א דכל טומאת מת בצבור רחמנא שרייה.

אמר רב ששת:

מנא אמיןא לה?

דתניא:

"היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת בידו, אומר, ומביאין אחרת תחתיה. ואם אין שם אלא היא, אומרין לו: הוי פקח ושתוק. קתני מיהת: "אומר ומביאין אחרת תחתיה"!"

אמר רב נחמון:

מודינא היכא דאיכא שיריים לאכילה.

מיתבי:

"היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים, ונטמאת בידו, אומר ומביאין אחרת תחתיה. ואם אין שם אלא היא, אומרין לו: הוי פקח ושתוק." מאי לאו פרים, אילים וכבשים דחג!

אמר לך רב נחמון:

לא, "פרים" - פר עבודה זרה.

אף על גב דציבור הוא, פיון דלא קביע ליה זמן מהדרין.

"אילים" - באילו של אהרן, דאף על גב דקביע ליה זמן, פיון דיתיד הוא, מהדרין.

"כבשים" - בכבש הבא עם העומר דאיכא שיריים לאכילה.

מיתבי:

"דם שנטמא וזרקו,

בשווג - הורצה,

במזיד - לא הורצה"!

כי תנא ההיא דיתיד.

תא שמע:

"על מה הציץ מרצה?

על הדם,

ועל הבשר,

ועל החלב שנטמא,

בין בשווג בין במזיד, בין באונס בין ברצון, בין ביחיד בין בצבור."

רס"י

כי קתני הציץ מרצה אדיחיד קתני. וצבור אהכשירה קתני שאף של צבור כשר ולא על ידי ציץ אלא היתר הוא אצלו:

ואי בעית אימא אצבור. נמי קאי ובהנך קרבנות דלא קבע להו זמן שלא נדחית טומאה אצלו קאמר דציץ מרצה עליהן: הי"ג אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב והכי פירושו איזה עון יארע בקרבן שיהא הציץ מרצה עליו שיהא כשר אם עון מחשבת חוץ למקומו הקרויה פיגול כדאמרינן בזבחים (דף כח.). שלישי זה חוץ למקומו הרי כבר נאמר בקדושים תהיו פיגול הוא לא ירצה ואוקימנא בחוץ למקומו במסכת זבחים ואם עון מחשבת נותר שחישב בשחיטה על מנת לאוכלו חוץ לזמנו הרי כבר נאמר המקריב אותו לא יחשב ואוקמינן במחשבת חוץ לזמנו:

הא אינו נושא וכו'. הא לשון מעתה הוא מעתה אי אתה מוצא שיהא נושא אלא עון קרבן טומאה ומאי שנא דשדינן ליה לקולא הואיל ומצינו בה קל אחר שהותרה לצבור מכלל איסור שביחיד הלכך שדי ביה נמי לקולא שיהא הציץ מרצה אותה בקרבן יחיד קתני מיהא שהותרה בצבור אלמא היתר הוא בצבור:

בין שישנו הציץ על מצחו. של כהן גדול כשאירעה טומאה על הקרבן:

יוה"כ. אינו על מצחו בשעת עבודת היום הפנימית שאינו נכנס לפניו בבגדי זהב:

שטומאה הותרה לו. שכולו קרבן צבור ואינו צריך לרצווי ציץ:

מכלל דר"ש סבר דחוייה היא. וציץ הוא דמרצה עלה והיינו תנאי:

אמר אביי כו'. מילתא באפי נפשיה היא לפרושי פלוגתייהו:

בסיכתא. יתד:

על מצח ונשא. והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים (שמות כח):

ואי סלקא דעתך:

טומאה היתר היא בצבור - למה לי לרצווי?

אמר לך רב נחמן:

כי קתני "הציץ מרצה" אדיחיד.

ואיבעית אימא:

אפילו תימא בצבור,

בהנך דלא קביע להו זמן.

מיתבי:

"ונשא אהרן את עון הקדשים"²⁹ (שמות כח, לח),

וכי איזה עון הוא נושא?

אם עון פיגול - הרי כבר נאמר: "לא ירצה"³⁰ (ויקרא ז, יח).

ואם עון נותר הרי כבר נאמר: "לא יחשב לו" (ויקרא ז, יח),

ז,ב, הא - אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור.

וקשיא לרב ששת!

תנאי היא.

דתנאי:

"ציץ של כהן גדול,

בין שישנו על מצחו, בין שאינו על מצחו - מרצה,

דברי רבי שמעון.

רבי יהודה אומר:

עודה על מצחו - מרצה,

אין עודה על מצחו - אינו מרצה.

אמר לו רבי שמעון:

כהן גדול ביום הכפורים יוכיח, שאין עודה על מצחו - ומרצה!

אמר לו רבי יהודה:

הנח לכהן גדול ביום הכפורים, שטומאה הותרה לו בצבור."

מכלל דרבי שמעון סבר טומאה דחוייה היא בצבור.

אמר אביי:

בנשבר הציץ, דכולי עלמא לא פליגי דלא מרצה,

כי פליגי דתלי בסיכתא.

רבי יהודה סבר: "על מצח ... ונשא"³¹ (שמות כח, לח).

ורבי שמעון סבר: "תמיד לרצון לפני ה'" (שמות כח, לח).

מאי "תמיד"?

אילמא: תמיד על מצחו - מי משפחת לה? מי לא בעי מיעל לבית הכסא? מי לא בעי מינם?!

אלא: תמיד מרצה הוא.

ולרבי יהודה נמי, הכתיב "תמיד"!

ההוא "תמיד" שלא יסיח דעתו ממנו.

כדרכה בר רב הונא,

דאמר רבה בר רב הונא:

חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה, קל וחומר מצוי:

ח,א, ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה "על מצחו תמיד" שלא יסיח דעתו ממנו,

²⁹ ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנות קדשיהם והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'

³⁰ לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פיגול יהיה

³¹ והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'

תפילין שיש בהן אזכרות הרבה - על אחת כמה וכמה.

ולרבי שמעון דאמר: "תמיד מרצה",
והקתיב: "על מצחו ונשאו"!

ההוא לקבוע לו מקום הוא דאָתא.

ורבי יהודה, לקבוע לו מקום מנא ליה?

נפקא ליה מ"על מצחו".

ורבי שמעון נמי תיפוק ליה מ"על מצחו"!

אין הכי נמי.

אלא "על מצחו ... ונשאו" מאי עביד ליה?

אמר לך:

ראוי למצח - מרצה,

שאינו ראוי למצח - אינו מרצה.

לאפוקי נשבר הציץ - דלא מרצה.

ולרבי יהודה, נשבר הציץ מנא ליה?

נפקא ליה מ"מצחו" "מצחו".

ורבי שמעון?

"מצחו" "מצחו" לא משמע ליה.

15. ח, א

רש"י

אחד זה ואחד זה. דיוה"כ ופרה:
שלישי ושביעי. לפרישתו:
כהן השורף כו'. לקמיה מפרש
טעמיה:

דרכי מאיר סבר דחוויה היא
בציבור. ובעינן טהרה מעלייתא
והזאה בזמנה וכל יומא איכא
לספוקי שמא היום יום שלישי
הוא לטומאתו בשלשה
ראשונים ובשלשה האחרונים
כל יומא ויומא איכא לספוקי
מספיקא שהוא שביעי:

ור' יוסי סבר היתר היא
בציבור. דלא מחמרי בה אלא
למעלה בעלמא דילפינן
ממלואים:

הזאה כלל למה לי. בתורת
שלישי ושביעי:

טבילה בזמנה מצוה. דכתי'
[במדבר יט] וחטאו ביום
השביעי וכבס בגדיו ורחץ לא
בא זה אלא ללמד על הטבילה
שתהא ביום השביעי והזאה נמי
מקשינן לטבילה להיות מצוה
בזמנה הלכך כל יומא מזינן
עליה שמא היום זמנה:

לא אמרינן טבילה בזמנה
מצוה. והאי וחטאו דרשינן ליה
במסכת קדושין בפ"ג (דף סב.).
לא ירחץ. שלא ימחקנו ואזהרה
למוחק את השם ואבדתם את
שם (דברים יב) וסמיך ליה לא
תעשון כן וגו':

טבילה של מצוה. טבילת טהרה
שהטילה הכתוב עליו:
כורץ עליו גמי. להגין עליו חוזק
שטף המים:

וקיימא לן. במסכת שבת (דף
קכ:) דבטבילה בזמנה מצוה
פליגי ר' יוסי סבר מצוה הלכך
דלמא לא משכח גמי וישהה
טבילתו ליום אחר:

לא מקשינן. הזאה בזמנה לאו
מצוה היא וכי כתיב שלישי
ושביעי שלא יקדים וישהה בין
הזאה להזאה ארבעה ימים אבל
אם השהה הזאתו לזמן מרובה
לית לן בה:

נימא הני תנאי כהני תנאי.

דתנאי:

"אָחַד זֶה וְאַחַד זֶה - מִזִּין עָלָיו כֹּל שִׁבְעָה מִכָּל חַטָּאוֹת, שָׁהִיו שָׁם.

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר,

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:

אִין מִזִּין עָלָיו, אֶלָּא שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי בְּלַבַּד.

רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הִכְהֵנִים אוֹמֵר:

כִּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּה מִזִּין עָלָיו כֹּל שִׁבְעָה,

כִּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אִין מִזִּין עָלָיו אֶלָּא שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי.

מֵאִי לָאוּ בְּהָא קָא מִיפְלָגִי:

רַבִּי מֵאִיר סָבַר: טוּמְאָה דְּחֻוּיָה בְּצִיבוּר.

רַבִּי יוֹסֵי סָבַר: טוּמְאָה הֵיתֵר הִיא בְּצִיבוּר.

וְתַסְבְּרָא?

אִי סָבַר רַבִּי יוֹסֵי הֵיתֵר הִיא בְּצִיבוּר - הַזָּאָה כְּלָל לָמָּה לִי?

אֶלָּא. דְּכוּלֵי עֲלֵמָא הֵנִי תַנְיָא סָבְרֵי טוּמְאָה דְּחֻוּיָה הִיא בְּצִיבוּר,

וְהִכָּא בְּהָא קָמִיפְלָגִי:

רַבִּי מֵאִיר סָבַר: אֲמַרִּינן טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ.

וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: לָא אֲמַרִּינן טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ.

וְסָבַר רַבִּי יוֹסֵי לָא אֲמַרִּינן טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ?

וְהֵתְנִיא:

"הֲרִי שָׁהִיָּה שָׁם כְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ הֲרִי זֶה לֹא יִרְחַץ וְלֹא יִסּוּךְ, וְלֹא יַעֲמוּד בַּמָּקוֹם הַסְּנוּפֹת.

וְנִדְמָנָה לוֹ טְבִילָה שֶׁל מְצוּהָ נוֹרֵץ עָלָיו גְּמִי וְטוּבֵל.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:

יִוֹרֵד וְטוּבֵל בְּדַרְכּוֹ, וּבְלַבַּד שְׁלֵא יִשְׁפָּשֵׁף."

וְקִימָא לֵן דְּב'טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ' קָא מִיפְלָגִי,

דְּתַנָּא קָמָא סָבַר: לָא אֲמַרִּינן טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ,

וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: אֲמַרִּינן טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ!

אֶלָּא: דְּכוּלֵי עֲלֵמָא לְהֵנִי תַנְיָא אֲמַרִּינן: טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ.

וְהִכָּא בְּהָא קָמִיפְלָגִי:

רַבִּי מֵאִיר סָבַר: מְקַשְׁינן הַזָּאָה לְטְבִילָה.

וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: לָא מְקַשְׁינן הַזָּאָה לְטְבִילָה.

וְרַבִּי חֲנִינָא סָגַן הִכְהֵנִים?

אִי מְקִישׁ הַזָּאָה לְטְבִילָה, - אֶפִּילוּ כִּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים נְמִי,

אִי לָא מְקִישׁ הַזָּאָה לְטְבִילָה - אֶפִּילוּ כִּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּה נְמִי לָא!

לְעוֹלָם לָא מְקִישׁ וְכִהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּה מְעַלָּה בְּעֲלֵמָא.

16. ח, א-ב

כ"י

שזה פרישתו לקדושה. ליכנס למחנה שכיהן ולא יהא לבו זחה עליו ויהא נבדל מכל קלות ראש שחלה עליו אימה בהבדלתו מן הבריות:
וזה פרישתו לטהרה. להחמיר בטהרתו מפני קל שעושין בו לטמא בו ביום להטבילו להוציא מלבן של צדוקים לכן החמירו בטהרתו שלא יהא אדם נוגע בו:
הא איכא נמי האי. שזה מזין עליו כל שבעה וזה אין מזין עליו כל שבעה:
בשלמא. יום ראשון מזין עליו שמה היום יום שלישי לטומאתו וכן שני וכן שלישי שמה שעה אחת קודם פרישתו נטמא:
חמישי שמה שביעי. שאם היה הראשון לפרישה שלישי לטומאה נמצא החמישי שביעי וכן ששי וכן שביעי:
אלא רביעי. אמאי מזינן עליה לא בשלישי איכא לספוקי דהא משפירש לא נטמא במת ולא בשביעי איכא לספוקי שאם היה שביעי לטומאתו הרי יום אחד לפני פרישתו שלישי לטומאה נמצא שלא הזה בשלישי והזאת שביעי בלא שלישי אינו כלום:
וכל אימת דמתרמי מפרשינן ליה. ואע"ג דלא הוי רביעי שלו בשבת ונמצאת הזאתו בטלה שני ימים:
דבדידן תליא מילתא. שאין זמנה קבוע:
דניתרמי רביעי שלו בשבת. ולא יפסקו הזיותיו אלא יום אחד:

כמאן אָזלא הא דתנו רבנן:

"אין בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול ביום הכפורים, אלא אלא פרישתו לקדושה, ואחיו הכהנים נוגעין בו, וזה פרישתו לטהרה, ואין אחיו הכהנים נוגעין בו".
 ח,ב
 כמאן?

או רבי מאיר או רבי יוסי.

דאי רבי חנינא סגן הכהנים הא איכא נמי הא.

מתקיף לה רבי יוסי ברבי חנינא:

בשלמא ראשון שמה שלישי,

שני שמה שלישי.

שלישי שמה שלישי.

חמישי שמה שביעי.

ששי שמה שביעי.

השביעי שמה שביעי,

אלא הרביעי למה לי הזאה כלל?

לא שלישי איכא לספוקי, ולא שביעי איכא לספוקי!

ולטעמיד,

הזאה כל שבעה מי איכא?

והא קיימא לן: דהזאה שבות ואינה דוחה את השבת!

אלא מאי אית לך למימר?

שבעה לבר משבת, הכא נמי לבר מרביעי.

אמר רבא:

הלכך: כהן גדול ביום הכפורים,

דלא בדידן תליא מילתא, אלא בקביעא דירחא תליא מילתא,

בתלתא בתשרי בעי לאפרושי, וכל אימת דמתרמי תלתא בתשרי מפרשינן ליה.

אבל כהן השורף את הפרה,

דבדידן תליא מילתא, מפרשינן ליה ברביעי בשבת כי היכי דניתרמי רביעי שלו בשבת.

ר"י

17. ח, ב - ט, א

"שבעת ימים קודם יום הפורים מפרישין נהו גדול מביתו [ללשכת פרהדרין]."

תנא:

"אמר רבי יהודה וכי לשכת פרהדרין היתה? והלא לשכת בלוטי היתה!
אלא, בתחלה היו קורין אותה לשכת בלוטי.
ומתוך שנותנין עליו ממון לכהונה, ומחליפין אותה כל שנים עשר חודש,
בפרהדרין הללו שמחליפין אותם כל שנים עשר חודש,
לפיכך היו קורין אותה לשכת פרהדרין."

תנן התם:

"הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש אלא תרומת מעשר,
וחלה" (דמאי ב, ד).

בשלמא תרומה גדולה - לא,

דתנא:

"לפי ששלח בכל גבולי ישראל, וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד.
מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא - המוציא מחבירו עליו הראיה."
אלא מעשר שני, נפרשו ונסקו וניכלוהו בירושלים!

ט, א

אמר עולא:

מתוך שפרהדרין הללו חובטין אותן כל שנים עשר חודש,
ואומרים להם: מכרו בזול! מכרו בזול! לא אטרחונהו רבנן.

מאי "פרהדרין"?

פורסי.

פרהדרין. פקידי המלך:

לשכת בלוטי. לשון שרים כך היתה
נקראת לשכת שרים:

בתחלה. כל ימי שמעון הצדיק
שהאריך ימים היו קוראין אותה
לשכת בלוטי:

מתוך שנותנין ממון לכהונה. מתוך
שכהני בית שני היו עומדין ע"י
ממון שנותנין על כהונה גדולה
למלכי בית חשמונאי:

מחליפין אותה כל י"ב חדש.
כלומר שרשעים היו ולא היו
מוציאין שנתן ומעמידים אחר
תחתיו וכל כהן המתחדש בה סותר
אותה ובונה בנין נאה מן הראשון
שתהא קרויה על שמו ונמצא
מתחלפת כל שנה ושנה:

כפרהדרין הללו. שהמלך מחלפן
בכל שנה ושנה חזרו לקרות לשכת
פרהדרין:

הנחתומין. הלוקחין תבואה מעם
הארץ למכור פת לשוק לא חייבו
עליהן להעלות מעשר שני של דמאי
לירושלים אלא תרומת מעשר
שהוא אחד ממאה וחלה יתן לכהן
אבל שאר כל אדם הטילו עליו
להעלות מעשר שני של דמאי
לירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני
מפרישין אותן ואין נותנים
ובנחתום חבר עסקינן ומתוך שהוא
רגיל למכור כל שעה הקילו עליו
שאינו צריך להפריש עליו מעשר
שני של דמאי לעלות לירושלים
לפדות:

לפי ששלח. יוחנן כהן גדול שגזר על
הדמאי בסוטה בפרק עגלה ערופה
(דף מח.).

המוציא מחבירו עליו הראיה. מכי
אפרשיה ואפקעיה משום טבל אין
בו אלא ספק גזל לויים ועניים חוץ
מתרומת מעשר שבתוך מעשר
ראשון אותה יתן לכהן שיש איסור
ועון מיתה באכילתה וללוי ועני
יאמר הביאו ראיה שלא עישר עם
הארץ שלקחתי ממנו:

נפרשו ונסקו. שהרי יש בו איסור
לא תוכל לאכול בשעריך יפרשו
כדי לתקן טבלו הואיל ולא פסדי
ביה מידי דהא אינהו נפשייהו הדר
קא אכלי ליה בירושלים:

חובטין אותן. (מן) הנחתומין כל י"ב
חודש משנה לשנה הממונים
מתחדשין ומכבידין למצוא עלילות
לגבות ממון כשהן מתחדשין:

לא אטרחונהו. וסמכו לומר שרוב
עמי הארץ מעשרין הן:
פורסי. פקידי המלך: